

www.foaia.hu

foaia@foaia.hu

www.facebook.com/foaiaromaneasca

Preț: 300 de forinți
Cu abonament: 130 de forinți

FONDAT ÎN 1951

FOAIA românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

ANUL LXX NR. 36

Vineri,
4
SEPTEMBRIE
2020

„Vreau să păstrez
în continuare standardul
de până acum...”

(Pagina 3)

A început noul an
școlar și pentru elevii
români din Ungaria

(Pagina 7)

Cei mai mici copii
din Micherechi vor învăța
în „Grădina Fermeată”

(Pagina 12)

Calendar ortodox

7 septembrie, luni, Înainteprăznuirea Nașterii Maicii Domnului; Sf. Mc. Sozont; †) Sf. Cuv. Simeon și Amfilohie de la Pângărați

8 septembrie, marți, †) Nașterea Maicii Domnului

9 septembrie, miercuri, Sf. și Dreptii părinți Ioachim și Ana; †) Sf. Cuv. Onufrie de la Vorona și Sf. Cuv. Chiriac de la Tazlău (Post)

10 septembrie, miercuri, Sf. Mc. Minodora, Mitrodora și Nimfodora; Sf. Pulheria împărăteasa

11 septembrie, joi, Sf. Cuv. Teodora din Alexandria; Sf. Cuv. Eufrosin (Post)

12 septembrie, vineri, Sf. Mc. Avtonom, Macedonie și Teodul (Sâmbăta dinaintea Înălțării Sf. Cruci)

13 septembrie, sâmbătă, Înainteprăznuirea Înălțării Sf. Cruci; Sf. Sfințiți Mc. Corneliu Sutașul și Ciprian, episcopul Cartaginei; †) Sf. Cuv. Ioan de la Prislop. Duminica dinaintea Înălțării Sf. Cruci (Convorbirea lui Iisus cu Nicodim)

Omul săptămânii

Teodor Covaci (Delea)

În urmă cu 33 de ani, tocmai cu o săptămână după moartea dansatorului Gheorghe Nistor, la 6 septembrie 1987 a trecut la cele veșnice și muzicantul Teodor Covaci (1925–1987) din Micherechi, „Maestru al artei populare”.

Teodor Covaci, cunoscut cu numele de Delea, a început să cânte la vioară de la vârsta de 5–6 ani. Tatăl său, lăncu bătrân, îl ducea des cu el la joc, la nunți, la onomastici, la pomana porcului, la șezătoare, pe unde erau chemați muzicanții în acele vremuri. Așa a învățat Delea să cânte la vioară, iar la vârsta de 15–16 ani, era deja primaș, iar tatăl său contraș. Toți cei care l-au cunoscut și l-au auzit cântând au susținut că Delea a fost cel mai reprezentativ muzicant din satul Micherechi, care a atins cotele măiestriei cu un talent deosebit și care adus cu el un întreg cortegiu de generații de la jocul de odinioară, la nunțile tradiționale, la toate marile evenimente ale trecerii omului prin toate etapele vieții.

Toată familia Covaci, care au fost cu toții muzicanți – de la lăncu bătrân, până la Ioan Covaci (lăncu), fiul lui Teodor, și mai departe nepoții săi – a fost cea care a menținut alături de ceilalți lăutari tradiția datinilor și obiceiurilor muzicale din Micherechi. Teodor Covaci cânta o muzică românească bihoreană pe care Bartók Béla a cules-o la începutul secolului XIX.

Poza săptămânii

În lumea piticilor...

Pe copertă: Inaugurarea și înmânarea cheii la grădinița din Micherechi / Foto: Anca Becan

Guvernul de la Budapesta a restabilit controlul frontierei pe toată lungimea granițelor interne

De la 1 septembrie, în mod provizoriu, Guvernul ungar a restabilit controlul frontierei pe toată lungimea granițelor interne, se arată într-o hotărâre guvernamentală, publicată duminică, 30 august, în Monitorul Oficial al Ungariei.

Cetățenii ungari care sosesc din străinătate, respectiv membrii familiilor acestora care nu dispun de cetățenie ungară, pot fi supuși unui examen medical la intrarea pe punctele de trecere a frontierei, relatează agenția MTI. În cazul în care examenul constată posibilitatea contagierii, persoanele vor fi puse în carantină instituțională sau, dacă nu există un risc epidemiologic, în izolare la domiciliu. Dacă examinarea nu constată suspiciunea contagierii, persoanele intrate vor fi puse în carantină desemnată de autoritatea epidemiologică sau în izolare la domiciliu timp de 14 zile. Ele pot fi scutite de această procedură în cazul în care prezintă două teste de biologie moleculară (teste PCR) efectuate la o distanță de cel puțin 48 de ore. În cazul suspiciunii contagierii pe baza cercetării contactelor, prima examinare trebuie începută în a patra zi după data contactului persoanei în cauză cu persoana contagiată.

Potrivit hotărârii guvernului, la trecerea frontierei cu pașaport personal sau alt document de circulație, în scopuri neoficiale, o apreciere identică cu cetățenii ungari li se rezervă persoanelor – și membrilor familiilor acestora – care dispun de un permis de ședere permanentă în Ungaria sau de un permis de ședere pentru o perioadă de peste 90 de zile eliberat de serviciul pentru străini, precum și sportivii, specialiștii și delegații organizațiilor sportive din Ungaria, care se reîntorc în țară după o participare la o competiție internațională desfășurată în străinătate.

Hotărârea nu este valabilă pentru trecerea frontierei în cadrul transportului de mărfuri sau cu pașaport oficial, respectiv pentru persoanele care pot justifica în mod temeinic faptul că au trecut prin contagiarea cu coronavirus în decursul ultimelor 6 luni.

Hotărârea interzice intrarea în Ungaria a cetățenilor străini în regim de circulație transfrontalieră a persoanelor. Scutirea de această dispoziție poate fi dată numai de poliția ungară, în următoarele cazuri: participare la o procedură judiciară sau altă procedură oficială în Ungaria, activitate de scopuri de afaceri sau alte activități profesionale justificate prin scrisoare de invitație, tratament medical justificat prin bilet de internare, îndeplinirea unor obligații legate de studii sau examene, deplasarea la punctul de pornire al unui transport sau întoarcerea de la punctul de pornire în cadrul traficului persoanelor, participare la evenimente familiale – căsătorie, botez, înmormântare – întreținerea sau îngrijirea rudelor, participare la manifestări internaționale sportive, culturale sau bisericesti de o importanță deosebită, precum și pentru alte motive care pot fi apreciate ca atare. Cererea de scutire se va depune pe cale electronică în limba maghiară sau engleză, ea poate fi depusă și de reprezentantul legal sau de o persoană împuternicită.

Cetățenii țărilor vecine cu Ungaria și cetățenii ungari care trăiesc în aceste țări pot intra pe teritoriul Ungariei pe o durată maximă de 24 de ore, la o distanță de cel mult 30 km față de frontiera statului, fără să depășească această zonă desemnată. Pot intra și ungurii care trăiesc în această zonă de 30 de km, dacă s-au aflat mai puțin de 24 de ore în zona lată de 30 de km dincolo de frontiera de stat, pe teritoriul țării vecine. Hotărârea stipulează că persoanele care călătoresc în scopuri de afaceri pot intra pe teritoriul ungar indiferent de țara din care provin.

Tranzitul persoanelor străine prin Ungaria este permisă în cazul în care din examenul medical de la intrarea în țară nu rezultă suspiciunea contagierii, dacă persoana în cauză îndeplinește condițiile de intrare stabilite în codul de control la frontieră valabil în spațiul Schengen, dacă poate justifica motivul deplasării, țara de destinație, și faptul că are intrarea asigurată pe teritoriul țării vecine situate pe traseul de deplasare către destinație. Deplasarea în tranzit este permisă doar pe trasee desemnate, cu opriri doar în locuri desemnate și pe o durată de timp de maxim 24 de ore.

Până luni, 31 august, în Ungaria s-au raportat 6139 de cazuri de coronavirus și 615 decese după infectare. Tendința epidemiei a redevenit crescătoare chiar înaintea începerii anului școlar.

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaia românească aparține autorilor. Foaia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

„Vreau să păstrez în continuare standardul de până acum...”

Interviu cu Erica Borbély, directoarea școlii generale românești din Chitighaz

Doamna Erica Borbély, directoarea Școlii Generale Românești din Chitighaz, a obținut de la 1 august 2020, prin concurs, cel de-al patrulea mandat de director la instituția de învățământ în care predă de la terminarea facultății. Ea s-a născut la Chitighaz, în 1973. Între 1994–1998 a studiat limba și literatura română și geografie la Facultatea Pedagogică „Juhász Gyula” din Seghedin. Între 2005–2007 s-a specializat ca și conducător în domeniul învățământului. Anul trecut, în 2019, a obținut diploma de masterat în geografie la Universitatea „Eszterházy Károly” din Eger.

Din 2015 este specialist în acordarea gradelor didactice. În 2002 a fost numită ca director adjunct al școlii, iar din anul 2005 este directoarea Școlii Generale și Grădiniței Românești din Chitighaz. Este foarte devotată cauzei învățământului de naționalitate din satul său natal, iar de cinci ani este și consilier pe probleme de învățământ la Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria. Despre realizările pe plan profesional și despre începerea unui nou an școlar am stat de vorbă cu directoarea Erica Borbély chiar în prima zi de școală, pe 1 septembrie.

— Începeți la 1 septembrie al patrulea ciclu de directorat la școala românească din Chitighaz. Cum s-a schimbat situația școlii și a învățământului în acești ani, și în special a celei din Chitighaz?

— Învățământul public a trecut prin multe schimbări în ultimii 15 ani. În anul 1998, când am intrat în învățământ, au intrat în vigoare reglementările programei naționale de învățământ. Între 1998 și 2002, programa cadru a stabilit cât ar trebui predat în toate școlile din țară, astfel încât elevii din diferite instituții să poată intra pe căi diferite, dar în același mod: pentru îndeplinirea cerințelor de absolvire a bacalaureatului. După aceea, în clasele inferioare nu s-a mai putut lăsa repetenți, în loc de note a trebuit scrise evaluări. A început mai târziu digitalizarea școlilor. După 2010, a început din nou o centralizare, evaluarea s-a făcut din nou cu note și s-a permis să lăsăm repetenți. Educația publică a devenit cea mai importantă. Am introdus orele de etică și de religie, care au devenit discipline importante, precum și educația fizică, cu 5 ore pe săptămână la fiecare clasă. Au apărut mai apoi posibilitățile de a scrie proiecte, iar de acest lucru ne-am folosit indiferent în administrarea cui s-a aflat școala. Am avut proiecte câștigate pentru dezvoltarea infrastructurii, tabere de naționalitate, editarea de cărți, calculatoare, mobilier pentru clase și pentru grădiniță, laborator de informatică, table interactive, sală de mese, etc. A fost introdus un nou sistem de calificare al profesorilor, pentru asta profesorii au trebuit să alcătuiască un portofoliu profesional și apoi să-și dovedească aptitudinea în fața comisiilor profesionale. La noi, 90 la sută din cadrele didactice ale instituției sunt deja profesori calificați! Sub conducerea mea, instituția a fost complet reînnoită în ultimii ani. Au fost înființate o sală de informatică și un laborator de limbi străine, o nouă sală de mese. Cea mai mare investiție este în curs de desfășurare: se va construi o sală de sport cu vestiare, dar și două laboratoare de specialitate. Împreună cu AȚRU, lucrăm la implementarea proiectului, pregătind diverse rapoarte.

— De când instituția de învățământ este în administrarea AȚRU s-au întâmplat multe schimbări, realizări. Ce a însemnat această trecere la Autogovernarea pe Țară?

— Din 2012, Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria este administratorul instituției noastre. Cu toții am simțit că facem parte dintr-o familie mare, cu schimbarea administratorului. Odată cu schimbarea întreținătorului, am avut ocazia să facem investiții semnificative, pe de o parte, datorită AȚRU, pe de altă parte, datorită managementului independent și economic al instituției și am încercat să profităm de toate oportunitățile. Am considerat că este foarte important în ultimii ani ca instituția noastră să pară atractivă atât pentru copii cât și pentru părinți. Clădirilor noastre li s-a oferit un aspect nou, modern în interior și în exterior. Renovările au ca rezultat și economii semnificative la energie. Noile jucării moderne au fost instalate în curtea grădiniței și la clasele inferioare. În 2017, a început

Erica Borbély

construcția propriei săli de mese și a bucătăriei, iar în 2019 a început construcția propriei săli de sport și a laboratorului științific în cadrul proiectului „Sportudvar EFOP-4.1.5-16-2017-00100”, realizare care așteptăm să se finalizeze până la sfârșitul lunii octombrie.

— Anul nou școlar va fi probabil unul mai deosebit față de ceilalți ani ținând cont de situația de sănătate la nivel mondial. Cum a reușit școala să treacă anul trecut peste perioada cu pandemie? Sunteți pregătiți pentru eventuale noi schimbări?

— Anul școlar 2019/2020 a adus o situație specială în viața școlii și a elevilor, pentru care nu eram prea pregătiți. Începând cu 16 martie 2020, educația s-a mutat în spațiul virtual și ne-am continuat activitatea online până la sfârșitul anului școlar. Trecerea aceasta la predarea digitală a fost relativ ușoară, toată lumea încercând să se adapteze la noua situație. Din fericire, materialul didactic a fost disponibil pentru majoritatea elevilor și am distribuit materialele în format tipărit elevilor care nu aveau acces la Internet. Noi, profesorii am folosit și creat nenumărate animații, scurtmetraje și aplicații care susțin predarea digitală pentru o învățare eficientă, am avut o colaborare și o relație armonioasă cu părinții. Credem că din ce văd mai mult din munca noastră, cu atât mai mult pot ajuta la implementarea obiectivelor școlare în beneficiul copiilor. În această perioadă consider totuși că a fost o sarcină dificilă învățatul la distanță, în special pentru părinții care au copii în clasele inferioare.

(Continuare în pagina a 5-a)

DEPARTAMENTUL PENTRU
ROMÂNII DE PRETUTINDENI

Această revistă a fost tipărită cu sprijinul parțial
al Departamentului pentru Românii de Pretutindeni.
Conținutul acestei reviste nu reprezintă poziția oficială
a Departamentului pentru Românii de Pretutindeni.

www.mprp.gov.ro

Depășind împreună vremurile grele

Probabil și dumneavoastră vă puteți raporta la ceea ce eu numesc „vremuri grele”. Cea mai mare parte a vieții nu este doar lapte și miere, așa cum ne-am dori. Cu toții trecem prin perioade în care sentimentul nostru principal este nemulțumirea și ne dorim ca viața să fie mai confortabilă și mai puțin stresantă. Mulți oameni se comportă ca și cum totul este minunat, dar în realitate circumstanțele lor sunt altele.

Acești indivizi afișează de obicei o altă față, ei nu își spun amploarea problemelor și frământărilor nici măcar celor mai apropiați. Ei se comportă ca și cum dacă își ascund problemele acestea vor dispărea. Ați experimentat vreodată acest lucru? Mă pot considera fericit pentru că am prieteni apropiați în care să pot avea încredere indiferent de ce îmi aruncă viața în față. Multe dintre afacerile din ziua de azi îmi provoacă mult stres, astfel este bine să am aproape câțiva oameni de afaceri creștini pe care mă pot baza, atât pentru a-i asculta cât și pentru a oferi sfaturi înțelepte.

Implicarea mea în CBMC a reprezentat o resursă minunată de-a lungul celor 33 de ani. A fost bine să mă aflu în preajma altor persoane care se pot identifica cu aceste încercări și provocări obisnuite ale vieții. Fiind înconjurat de oameni cu o astfel de înțelepciune am avut puterea de a persevera prin încercările înflăcărâte ale antreprenoriatului și de a nu ceda în fața dușmanului.

Unul dintre versetele mele preferate din Biblie este Eclesiastul 4:12, care spune „Și dacă se scoală cineva asupra unui, doi pot să-i stea împotrivă, și funia împletită în trei nu se rupe ușor”. Viața funcționează cel mai bine atunci când este jucată ca sport de echipă! Eu am fost implicat în sporturile de echipă aproape întreaga-mi viață. Atunci când o echipă joacă împreună, fără vreo preocupare pentru prestația și gloria individuală, are loc un fenomen sinergic. Atât în sport cât și în viață există un sentiment unic de satisfacție asociat cu victoriile echipei – și chiar cu înfrângerile ei.

În cadrul afacerilor, munca în echipă poate avea rezultate similare. Și atunci când munca este realizată împreună cu frați de credință în Isus Hristos, putem experimenta o victorie mult mai dulce. Putem astfel să sărbătorim nu doar realizările personale, ci și bucuria de a lucra împreună în echipă, având la dispoziție abilitățile și talentele noastre diferite pentru a ne atinge țelul sau misiunea comună.

Mi-am amintit de un pasaj, Luca 24: 31-32, care descrie doi ucenici

mergând și vorbind cu Isus – imediat după moartea, îngroparea și învierea Lui – pe drumul spre Emaus, fără să își dea seama că El este Domnul. La sfârșitul acestei scene, Isus frânge pâinea cu ei și apoi dispare. Este scris, „Atunci li s-au deschis ochii și L-au cunoscut, dar El s-a făcut nevăzut dinaintea lor. Și au zis unul către altul: Nu ne ardea inima în noi, când ne vorbea pe drum și ne deschidea Scripturile?”

Cu Duhul Sfânt locuind în toți cei care îl urmează pe Hristos, și noi putem avea acea inimă și minte care ard pe

măsură ce suferim încercările vieții împreună pe acest pământ. Cu siguranță, apostolul Pavel a experimentat propriile sale „vremuri grele” în urma convertirii sale de la un persecutor al creștinilor la un ambasador zelos al lui Hristos. În scrisorile pe care le adresează bisericilor din Roma, Corint, Galateni, Efes, Filipi, Colose și Tesalonic el vorbește despre luptele pe care le-a îndurat pentru cauza lui Hristos.

El a rămas puternic și de neclintit în dragostea Lui imensă și în devotamentul pentru Domnul și Mântuitorul lui în toate aceste lupte. Îmi pot imagina că au fost momente în care Pavel a biruit deznădejdea fiind mângâiat de frați și surori în Hristos, care i-au fost aproape și care l-au încurajat în lucrarea măreață pe care Domnul nostru i-a oferit-o.

În postura de ucenici ai lui Isus Hristos avem cu toții oportunitatea de a rezista perioadelor de suferință și de provocări pe măsură ce învățăm să îl așezăm pe El pe primul loc în toate lucrurile. Lucrând împreună în echipe, împărțind pasiunea comună de a-l sluji pe Domnul, putem să scurtăm vremurile grele, înlocuindu-le cu cele de bucurie.

Jim Langley/stiricrestine.ro

Da, tu...

Da, tu trebuie să ceri ca păcatele tale să fie iertate. Nimeni nu ți le iartă din oficiu. Nu există așa ceva în credința creștină. Unii cred că dacă s-au născut în România au din oficiu păcatele iertate că se fac multe Biserici pe la noi. Nimic mai fals! Fiecare trebuie să ceară iertarea păcatelor, să nu le mai facă și astfel, prin Hristos, numele fiecăruia este scris în Cartea Vieții („Iazul de foc este moartea a doua. Oricine n'a fost găsit scris în cartea vieții, a fost aruncat în iazul de foc.” – Apocalipsa 20:14-15)

Da, tu trebuie să te rogi și să ceri cu gura ta ce ai nevoie, de multe ori ne supărăm că nu avem și că nu primim, dar cum Dumnezeu a lăsat plânsul la copii, pentru a le cere părinților ce au nevoie, așa a lăsat rugăciunea pentru noi copiii Lui, să cerem prin Hristos ce avem nevoie. Deprinde-te să ceri, pentru că cine cere capătă și cine caută găsește. Uneori trebuie chiar să insistăm, pentru că prin insistență ne dovedim încrederea neclintită și credința într-un Singur și Unic Dumnezeu. Dacă fugim după prima rugăciune neascultată la alți „dumnezei”, atunci am pierdut testul.

Da, tu trebuie să mărturisești un cuget curat în apa botezului. Nu se pune botezul în care altul a mărturisit pentru tine, e nedrept și însuși cugetul tău îți spune că unde a semnat altul în locul tău, fără acordul tău, nu se pune. Hristos a spus că cine va crede și se va boteza va fi mântuit (Marcu 16:16), așadar mai întâi credința și apoi botezul.

Da, tu trebuie să faci fapte vrednice de pocăință. Apostolul Iacov spune că o credință fără fapte e moartă, iar faptele acestea sunt de două feluri: faptele neprihănirii (păzirea de păcat) și faptele iubirii (dărnicia, milostenia, ajutorarea celor în nevoie). Hristos le-a spus celor care au trăit doar pentru ei: „Duceți-vă de la Mine, blestemaților, în focul cel vecinic, care a fost pregătit diavolului și îngerilor lui!” (Matei 25: 41).

Da, tu să faci tot ce ai citit mai sus!

Cu prețuire,

Toni Berbec

Poezie

Traian Dorz:

Oprește-te din când în când

Oprește-te din când în când și uită-te-nspre lună,
Și-ascultă trecerile ei ce multe au să-ți spună.

Oprește-te din când în când și uită-te-nspre soare,
Că nu știi care-i ziua cea când nu-ți va mai răsare.

Oprește-te din când în când lângă-un mormânt și-o cruce,
Și-adu-ți aminte că-ntr-o zi aici te vor aduce.

Oprește-te din când în când pe drum numai cu tine,
Și vezi cu ce te duci de-aici în viața care vine.

Oprește-te – și până poți, spre Dumnezeu te-ndreaptă,
Căci nu știi după care ceas, sfârșitul te așteaptă.

Căci în zadar te vei opri când moartea te culege.
Atunci, pe veci de veci va fi târziu a mai alege...

(Urmare din pagina a 3-a)

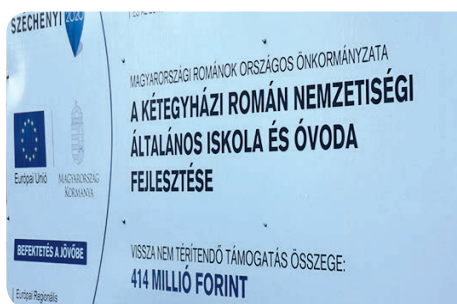
„Vreau să păstrez în continuare standardul de până acum...”

– Care este relația școlii din Chitighaz cu celelalte școli din Ungaria și, în special, cu Liceul „Nicoale Bălcescu”?

– Avem o relație de colaborare bună cu liceul românesc din Jula, însă în ultimii ani, mulți dintre elevii noștri au preferat să facă mai departe școli profesionale, în domeniul economic și al informaticii, iar mulți elevi preferă Liceul „Andrássy” din Békéscsaba, care a devenit un liceu destul de popular. Mărturisesc că eu m-aș bucura foarte mult să existe mai multe programe comune pentru elevii absolvenți ai școlii generale, care să facă Liceul românesc „Nicoale Bălcescu” din Jula și mai atractiv pentru școlile generale ale localităților românești, și bineînțeles și pentru școala noastră și elevii din Chitighaz.

– Sunteți de mulți ani în fruntea acestei școli. Ce vă propune-ți pentru viitor?

– Am construit o comunitate solidă la Chitighaz, suntem foarte uniți. Vreau să păstrez în continuare standardul de până acum, și mi-ar plăcea să-i pot face pe elevii noștri să iubească și mai mult limba română. Dorința mea este să fim o comunitate românească coezivă, în care să nu mai fim divizați, ci să colaborăm și să gândim împreună. Vreau ca acest lucru să se întâmple nu numai la nivel de școală, ci la nivelul întregii comunități românești. Iar pentru școală am în gând deja noi proiecte, însă avem înaintea noastră o sărbătoare, inaugurarea sălii de sport, cu toate sălile și laboratoarele pe care le cuprinde acest proiect. Inaugurarea clădirii va avea loc cel târziu la începutul lunii noiembrie, după care o să lucrez la alte proiecte pentru tinerii noștri și pentru viitorul acestei instituții pe care o conduc. Scopul nostru este să putem transmite noilor generații, în cadrul organizat al școlii, tot ceea ce este important pentru păstrarea valoroasei noastre limbi

materne și a identității românești. Considerăm că este important ca elevii care nu vorbesc limba română să primească o cale spirituală, lingvistică suplimentară cu care se pot identifica și ei. Fiind o școală de naționalitate, trebuie și în continuare să-i conștientizăm pe copiii noștri despre existența noastră etnică.

Pentru păstrarea valorilor culturale și tradiționale mi-aș dori pe viitor să creăm o sală de folclor românesc, unde amintirile materiale păstrate de strămoșii noștri vor deveni tangibile pentru elevi (costume populare, țesături, ustensile). Scopul este de a crea un departament audio-vizual interactiv în această sală, unde să poată cunoaște tradițiile noastre prin intermediul ecranelor tactile încorporate. Ar fi vorba de un muzeu digital în care putem vizita practic activitățile și obiceiurile tradiționale ale strămoșilor noștri.

Vreau să stabilesc o relație mai strânsă cu grădinițele și școlile care predau limba română în Ungaria. Aș dori să creez o tradiție între școlile care predau limba română în Ungaria, prin organizarea unui concurs modern anual bazat pe tradițiile românești din Ungaria, unde trecutul și prezentul ar fi combinate pentru copii. Am multe planuri, însă sper cu timpul, împreună cu echipa mea de cadre didactice să realizăm cât mai multe lucruri utile și interesante prin care să ajutăm elevii noștri.

A.B.

Septembrie / 1

Autoguvernarea Românească din Jula și săptămânalul „Foaia românească” publică concursul

Să cunoaștem mai bine orașul Jula!

Concurs cu premii pentru toți cititorii Foii românești

Orașul Jula este un renumit centru turistic și balnear. Este și un oraș cu un trecut deosebit de interesant, presărat cu multe obiective istorice, armonios integrate în peisajul modern. Din punctul de vedere al comunității românești, Jula este considerată o adevărată capitală culturală, școlară și administrativă românească, deoarece aici se află majoritatea instituțiilor importante pentru românii din Ungaria.

Probabil mulți dintre cititorii noștri cunosc orașul, i-a străbătut străzile, i-au vizitat strandul. Dar Jula e mai mult de atât! Vă invităm să o cunoașteți pas cu pas, răspunzând la o întrebare pe săptămână.

Întrebarea săptămânii:

Revoluționarul Gheorghe Pomuț s-a născut la Jula, pe 31 mai 1818, în familia unui fierar român. Enumerați minimum trei merite ale acestuia pentru care a devenit recunoscut și apreciat și în Statele Unite ale Americii!

Câștigătorul unei runde de întrebări va fi acel cititor care trimite patru răspunsuri corecte și complete. În cazul în care vor fi mai mulți expeditori de răspunsuri corecte, câștigătorul va fi tras la sorți, în mod public (on-line).

Câștigătorul lunii august va fi anunțat în primul număr din luna septembrie al săptămânalului nostru.

Premiul lunii septembrie va fi o grafică a artistei Adela Kiss, originară din Jula.

În fiecare număr, vom publica o întrebare legată de orașul Jula, la care așteptăm răspunsurile pe email (foaia@foaia.hu) sau pe messenger (<https://www.facebook.com/foaiaromaneasca>). Răspunsurile corecte pot fi trimise până în ziua de marți, 8 septembrie (ora 24.00).

Tabără de dansuri populare românești, în Bihorul unguresc

Cea de-a doua ediție a taberei de dansuri populare românești, organizată de Autogovernarea Românească din Biharkeresztes, a avut loc anul acesta în localitatea apropiată, la Săcal, iar masa a fost asigurată de cantina din Apateu. Aceasta a avut loc între 24–29 august și a reunit 25 de copii din Cenadul Unguresc, Apateu, Bedeu, Pocei, Chitighaz, Săcal și Biharkeresztes. Acum pentru prima dată am luat parte și eu în Bihorul unguresc la această tabără și m-am bucurat de o atmosferă foarte plăcută. Eu am participat la eveniment împreună cu grupul de dansatori din Cenad, alături de care dansez de ceva vreme. Instructorul *Gheorge Gros* ne-a învățat dansuri românești din Chitighaz și din Banat.

În prima zi am dansat numai spre seară, fiindcă am ajuns pe la orele prânzului. Am fost primiți de organizatori, după care am făcut cunoștință cu ceilalți participanți la tabără, cu care nu ne-am cunoscut înainte. În prima zi am avut un program mai lejer, am povestit între noi, am ascultat muzică, iar spre seară, la programul de dansuri populare, instructorul nu ne-a lăsat să plecăm până nu am reușit să dansăm bine o sârbă și un dans de la Chitighaz. În zilele care au urmat am învățat un dans din Banatul Montan și din Banatul de

Pustă, precum și mai multe dansuri din Banat și Caraș. În programul taberei am avut introdusă și o plimbare cu barca pe lacul Tisa, dar am fost într-o zi și la cinematograful și la înghețată. Ultimele două zile de tabără au fost mai oboseitoare pentru că am dansat foarte mult. Instructorul nostru este destul de exigent în cazul în care își propune ce trebuie făcut până la final, așa că am exersat foarte mult până am pus la punct coreografiile învățate în aceste zile. În penultima zi de tabără am avut dimineața dans, iar după orele prânzului am făcut o mică excursie la Bojt, iar în ultima zi, pe 29 august am avut un program de dans în care a trebuit toate cele opt coregrafii învățate să le punem în scenă.

Am avut o vacanță de o săptămână foarte plăcută, cu programul taberei de dansuri am fost obișnuită, pentru că am participat și la Cenadul Unguresc la asemenea tabere, în schimb mi-a plăcut în Bihor zona, sătulețele prin care am colindat, activitățile pe care le-am avut, cazarea și tot ce a cuprins această săptămână. Eu cred că pentru toți participanții a fost o săptămână de neuitat, mai ales că din cauza restricțiilor impuse de pandemie, ne-am bucurat că a fost permis și acest eveniment să se organizeze. **Valentina Denisa Tămaș**

Integramă pentru copii

		A se zvânta	Indivizi	Alina Voicu
				
	Drumuri prin oraș		Sud-Vest Pe scurt, grădina animalelor	
				
Scâncet				
Liviu Filip				
		Primele la alfabet		
	Primele vocale		2016 El și ea	
				
				
			Sfârșit de toamnă!	

A început noul an școlar și pentru elevii români din Ungaria

JULA

JULA

Pe 1 septembrie a început noul an școlar și pentru elevii români din Ungaria. În această toamnă nici festivitățile de deschidere a anului școlar nu s-au mai putut organiza la fel ca în anii trecuți, deoarece au trebuit respectate diferite restricții cauzate de noul coronavirus.

La festivitatea de deschidere a anului școlar de la Jula, de această dată au participat doar „bobocii”, adică elevii claselor întâi de la școala generală și elevii claselor a 9-a de la liceu. „Sarbarea de azi este una deosebită în comparație cu cele din anii precedenți, deoarece datorită pandemiei ne-am adunat aici doar cu bobocii școlii generale, cu 39 de speranțe ale viitorului, și totodată cu 45 de noi liceeni, care au sosit azi însoțiți de părinții lor. Ținem această deschidere de an școlar într-un cadru festiv, deoarece suntem convinși de faptul că prima zi de școală rămâne întipărită în memoria și în sufletul fiecărui copil, chiar și în faza maturității ne amintim de prima zi de școală, de prima învățătoare, de primul ghiozdan, de caietele colorate și de cuvintele încurajatoare”, a spus directoarea *Maria Gurzău Czeglédi*, care a vorbit și despre importanța transmiterii limbii române și pentru generațiile viitoare. Actualitatea discursului și apoi și a poeziei de Grigore Vieru, recitate de eleva *Ana Szántó*, a fost că tocmai în acea zi, pe 31 august, se sărbătorește Ziua Limbii Române.

Din partea administratorului școlii a luat cuvântul *Gheorghe Cozma*, președintele Autoguverării pe Țară a Românilor din Ungaria, care a urat și el la rândul său multe succese la școală tuturor elevilor și un an școlar liniștit, echilibrat, fără probleme.

Înainte de a urca pe scenă fiecare elev nou de la școala din Jula, Preasfințitul Episcop *Siluan* a rostit o rugăciune de binecuvântare a noului an școlar.

La cele șase școli în care se învață limba română în Ungaria – Aletea, Bățania, Micherechi, Chitighaz, Jula și Săcal-Bedeu – în acest an școlar vor studia în total 1045 elevi.

E.Ș.

JULA

MICHERECHI

CHITIGHAZ

MICHERECHI

Parastas în amintirea preotesei din Chitighaz

În Duminica a 12-a după Rusalii (30 august 2019), Preasfințitul Părinte Siluan, Episcopul Eparhiei Ortodoxe Române din Ungaria, s-a aflat în mijlocul credincioșilor de la Parohia Chitighaz, unde a săvârșit Sfânta Liturghie Arhierescă împreună cu pr. Florin Olteanu, paroh la Chitighaz și protopop de Jula și cu arhidiaconul Emanuel Văduva, de la Catedrala Episcopală din Jula. Răspunsurile liturgice au fost date de Petru Sălăjan, fiu al satului și director la Școala Generală Românească din Aletea, localitate învecinată Chitighazului și de alți cântăreți de la biserica parohială din Chitighaz, iar la slujbă au participat credincioși din sat, dar și veniți din Arad și din localitatea Vladimirescu, din care provine și pr. paroh Florin Olteanu.

În cuvântul de învățătură, Preasfințitul Părinte Siluan le-a vorbit oamenilor despre pericopa evanghelică duminicală, care prin pilda tânărului bogat și căutările sale sufletești ne transmite și nouă importanța căutării sincere a lui Dumnezeu, Creatorul și Mântuitorul oamenilor și Singurul care ne poate ajuta să ne îndeplinim adevăratul scop în viață. Acesta nu poate fi doar urmărirea dobândirii bogăției și a altor lucruri trecătoare, după cum am putea crede, gândind în mod simplist, la prima vedere, ci în faptul de a înțelege că și sufletele noastre au năzuințe mult mai înalte, tânjind neîncetat după dragoste, pe care ne-o poate oferi doar Bunul Dumnezeu și comuniunea cu El și cu semenii noștri, prin slujirea aproapelui.

Îndată după Sfânta Liturghie, Ierarhul și Soborul slujitor, la care s-a mai adăugat și pr. protosinghel Visarion Tuderică, au săvârșit și slujba parastasului, la 4 ani de la trecerea la cele veșnice (în 24 august 2016) a Doamnei Preotese Elena Olteanu (1974–2016), soția pr. paroh Florin Olteanu și cadru didactic apreciat al Liceului Românesc „Nicolae Bălcescu” din Jula. Preoteasa și profesoara Elena Olteanu a rămas în sufletele familiei, credincioșilor, cadrelor didactice, copiilor și tuturor celor care au cunoscut-o și care o pomenesc în rugăciune, până în ziua de astăzi.

Biroul de Presă al Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria

Plante de leac din luna septembrie – Coada șoricelului

Coada șoricelului în limba română, *cickafark* adică coada mâței, în limba maghiară, *rabo de gato* sau coada pisicii în limba spaniolă. Cum s-a ajuns la această denumire? Cei care au botezat-o nu mai sunt pe lângă noi așa că rămâne să acceptăm explicațiile celor ce au cercetat pe această temă. De ce noi îi spunem coada șoricelului, dar alții coada pisicii?

Germanii o numesc *schnafgarbe* – haina oii, iar francezii *millefeuille* – mii de frunze. Există mai multe denumiri populare în funcție de zonă: alunele, brădățul, iarba oilor, iarba strănutătoare etc. Este greu de acceptat că forma frunzelor acestei plante ar semăna cu coada unui animal, mai mic sau mai mare.

În Banat i se mai spune și coada hârțului, un derivat de la maghiarul *heréc*, care nu desemnează un șoricel micuț inofensiv, ci un rozător mai mare și neagreat. Un alt sinonim ar fi *sorocina* și, având în vedere proprietățile plantei în tratarea problemelor ridicate de bolile specifice femeilor, se presupune că s-a creat o confuzie între un cuvânt din familia lui *soroc* și un cuvânt din familia lui *șoarece*. Sorocină un derivat al lui *soroc* ar putea avea legătură cu menstruația, deoarece planta este tradițional folosită în tratarea „problemelor feminine”.

Preotul Sebastian Kneipp (1821–1897) era de părere că de multe probleme ar fi scutite femeile dacă ar recurge din când în când la coada șoricelului. Atât la pubertate cât și la menopauză. Mergând mai departe, se pare că există o boală a vitelor care se manifestă prin umflături mari sub piele și care popular poartă denumirea de „șoarece” cu referire la cei care transmit boala. Grădinarii o pun în compost, unii o folosesc pe post de insecticid sau chiar împotriva... șoarecilor.

Științific, planta se numește ***achillea millefolium*** (iarba lui Achile cu mii de frunze). Homer povestește despre centaurul Chiron care l-a

Coada șoricelului

învățat pe Ahile să o folosească pe câmpul de luptă din Troia. Conducătorul grec o avea asupra lui și trata rănilor soldaților. În lumea anglo-saxonă este recunoscută ca fiind o „iarbă militară”. Planta conține principii antiinflamatoare, calmante, astringente, aseptice. Elimină sau limitează procesul inflamator, distruge microorganismele, provoacă strângerea țesuturilor, moderează secrețiile și ușurează cicatrizarea. A fost folosită regulat în perioada războiului civil din SUA.

Numeroase sunt proprietățile ei și la fel ca alte plante medicinale o putem utiliza sub formă de ceaiuri, tincturi, unguente. În Suedia este folosită la fabricarea berii. Iar bucătarii inventivi ne-au pus-o pe masă sub formă de supă. Spălați florile de coada șoricelului și frunzele și tamponați-le pentru a le usca. Tăiați fin 2 lingurițe de frunze. Culegeți floarea de coada șoricelului de pe plantă și lăsați-o de o parte. Tăiați și mărunțiți ceapa și prăjiți-o sote în unt până ce este moale

și opacă. Adăugați frunzele de coada șoricelului împreună cu 100 g de mazăre și prăjiți sote timp de 5 minute. Adăugați 20 ml de supă de legume, pentru a fierbe amestecul și transformați-l mai apoi în piure. Amestecați restul de supă de legume în piure, împreună cu petalele florilor și adăugați sare și piper. Bateți 15 ml de smântână cu un ou și un gălbenuș de ou și adăugați-l la supă. Reîncălziți (dar nu fierbeți) și serviți imediat.

Daniela Guleș

<https://www.ricola.com/ro-ro/experienta/plante/coada-soricelului>
https://en.wikipedia.org/wiki/Achillea_millefolium
<https://hroderic.wordpress.com/2017/09/21/coada-soricelului/>
<https://ro.wiktionary.org/wiki/%C8%99oricel>

Curiozități din cărți și ziare de altădată

O cuvântare optimistă, de acum un secol,
în Grădina publică Göndöcs, din Jula

În noiembrie 1900, învățătorii din școlile confesionale ortodoxe din regiunea Chișineu-Criș s-au întrunit pentru un schimb de experiență, în școala românească din orașul Jula, unde le-a fost gazdă învățătorul Ioan Ionescu. Scopul întrunirii a fost și sărbătorirea a 45 de ani de activitate „la altarul bisericii, națiunii și a patriei” a învățătorului Iulian Ioan Marcus. Ioan Marcus este cel care, la 31 ianuarie 1887, alături de preotul Ion Bejan, înființase Societatea de lectură din Orașul Mare Românesc. Despre aceste evenimente relatează pe larg gazeta „Tribuna poporului”, din Arad, sub semnătura unuia dintre participanții la întrunirea pedagogilor, învățătorul Demetriu Boariu din Nădab.

Învățătorii gr. ort. români din tractul Chișineu 'și-au ținut adunarea de toamnă în Giula la școala confratelui Ioan Ionescu la 6 Noembrie n. s. c.

A fost însemnată această adunare, deoarece în program era luată și iubirea de 45 ani a confratelui Ioan Marcus, care în acest restimp cu abnegațiune a lucrat în viaa Domnului.

Din cele ce vor urma, vom pute conchide rezultatele.

Conform programului, la 8 ore s. m. învățătorii coadunați în corpore au participat la actul chemării Duhului sfânt, săvârșit de preoții Iosif Bejan, Petru Gubaș din loc și Vincențiu Pantoș din Giula-Varsand.

După lecția deschisă ținută la școală, au avut loc mai multe prelegeri pe teme pedagogice, iar apoi a urmat sărbătorirea învățătorului Marcus, care a continuat cu un banchet organizat la restaurantul din Grădina publică Göndöcs.

Celelalte puncte din program s'au rezolvat în cea mai bună înțelegere. După închiderea ședinței toți învățătorii în corpore au luat parte la actul solemn, adică la felicitarea confratelui Ioan Marcus, care cu această ocaziune și-a serbat jubileul de 45 ani, de când muncește la altarul bisericii,

De aici apoi cu veneratul iubitant am mers la ospătăria din grădina numită „Göndöcs”, unde luarăm parte la banchetul dat în onoarea iubitantului, la care banchet au luat parte primarul orașului Dutkay, proto-notarul Iustin Popoviciu, Mihai Marcus, asesor la sedria orfanală, medicul Kovács, protomedicul, inginerul comitatens, mai mulți învățători de alte confesiuni, marele proprietar Bulboacă, mai mulți comercianți și industriași.

Dintre toasturile susținute acolo de vorbitori de vază, pe care autorul articolului îi enumeră cu grijă, îl rețin pe cel al fiului sărbătoritului, avocatul Mihai Marcus:

La urmă d-l asesor Mihai Marcus — fiul iubitantului — într-o vorbire frumoasă zice: „În fața lumii se pare, că Românii din acest comitat, — politicește ar fi merit, — dar roagă pe învățătorii din comitatul Aradului să spună fraților Români de acolo, la cari politica joacă un rol mai mare, că deși cei din comitata Bichișului sunt pasivi în ale politicei, totuși conștiința națională și confesională e desvoltată și se desvoltă gradat prin instituțiunile lor culturale”.

Mihai (sau Mihail) Marcus, fiul învățătorului din Jula (născut în 1876, la Jula, și decedat în 1949, la Timișoara), absolvice Facultatea de Drept din Budapesta. La 1 Decembrie 1918, a fost delegat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia. După 1922, Mihail Marcus a fost prefectul județului Arad și director al filialei Băncii Naționale a României. O stradă din orașul Arad îi poartă azi numele (Strada dr. Mihail Mărcuș). Însă în ce privește cuvântarea sa frumoasă, ținută în Jula, la 6 noiembrie 1900, în care spunea că: „...deși cei din comitatul Bichișului sunt pasivi în ale politicei, totuși conștiința națională și confesională e desvoltată și se desvoltă gradat prin instituțiunile lor culturale” — aș putea spune că a dat dovadă de un optimism exagerat și acum, peste un secol, vedem că această profeție nu a rezistat timpurilor.

Mihaela Bucin

A pavillon 1889-ben.

Pavilionul din Grădina publică, în anul 1889

La muzeu, în vreme de pandemie

Muzeul Național de Istorie a României vinde la magazinul de suveniruri al instituției, pe lângă clasicele obiecte înfățișând replici la scară ale lucrărilor din muzeu, și măști de protecție împotriva COVID-19, pe care sunt reproduse diverse exponate.

Potrivit reprezentantului Secției Relații Publice și Marketing Cultural al MNIR, *Flavius Nicolae Roaită*, MNIR oferă două tipuri de măști de protecție, cu un strat și două straturi, care costă 11 lei, respectiv 15 lei.

„Acestea sunt fie de culoare neagră, cu două straturi de protecție, din care, într-o săptămână de la punerea în vânzare s-au vândut 10 exemplare, fie cu un strat de protecție, reprezentând fie partea frontală a Coifului de la Peretu cu cei doi ochi apotropaici, fie o metopă de pe Columna lui Traian, sau o asocierie între Palatul Poștelor și Cănditorul”, a declarat Roaită pentru Agerpres.

Glume

Ciclurile bărbatului:

La 20 de ani, îi plac toate femeile.

La 30 de ani, îi mai place doar o femeie.

La 40 de ani, îi plac iar toate femeile, în afară de una.

La 50 de ani rămâne doar cu cea pe care o plăcea la 30 de ani.

Proaspăt căsătorită, soția se plânge în fața soțului:

—M-am săturat! Eu fac mâncare, eu spăl, calc, fac curat în casă. Sunt Cenușăreasa cumva?

Soțul îi răspunde:

—Ei bine, draga mea... Nu ți-am spus eu că o să-ți ofer o viață ca în povești?!

Un tip se plimbă prin Central Park, în New York. Deodată, vede o fetiță atacată de un pitbull. Aleargă spre fetiță și începe să se lupte cu câinele. Reușește să-l omoare, salvând astfel viața fetiței. Un polițist care privește scena vine la el și îi spune:

—Ești un erou, mâine vei putea citi în toate ziarele „Un brav newyorkez a salvat viața unei fetițe”.

—Dar eu nu sunt newyorkez!

—Oh, în acest caz, vor scrie „Un brav american a salvat viața unei fetițe”.

—Dar nu sunt american, sunt afgan!

A doua zi, în ziare scria: „Un extremist islamist a ucis un câine american”.

Două prietene se întâlnesc la o cafea.

—Ce mai faci, dragă?

—Sunt supărată, soțul meu m-a jignit cum nici nu m-am așteptat vreodată!

—Cum așa?

—I-am cerut 200 de euro pentru a merge la un cabinet de înfrumusețare, iar el s-a uitat lung la mine și mi-a dat 500 de euro!

La un moment dat, un bătrân este întrebat care este secretul său, că după mulți ani de căsătorie tot își alintă soția.

—Bade, ia spune-ne și nouă, cum, după 50 de ani de căsătorie, îți alinți soția cu „iubirea mea”, „scumpa mea”, „viața mea”?

—Păi, i-am uitat numele și mi-e frică să o întreb cum o cheamă!

Dezlegarea integramei din numărul anterior

ÎNSĂLĂRI: D;L; M; B; V; NEFERICIȚI; LEGITIMAT; FIRAV; RARA; CNENL; NIL; ZA; ARAMI; I; TITANI; CT; BAN; NUMARA; O; ORAR; SAT; NOTA; INICE; BAMA; ARA; HOTARAT; NN; SO; ETIC; I.; PIRON; VALS; TINERESTE.

Integramă

RIGORI

Femele de canari Rostopască		Inocenți Sapă mică		Port la Dunăre Romani		A ascunde Jgheab cu oțel topit		Abandonați La stop!	
Invadator Sub maior (pl.)									
								A înhăța	
Sac de voiaj Stâlpi de pod							Cules! Divă		
						A urca Fundăși			
A coase pe margini Pește					Nu mai mult Măgar				
				Râu Grâu de munte				Strânși la pungă	
	Anexare Doritor								Stepa Americii de Nord
		Din Iliria Berbec (reg.)					Cepe! Terminat		
Acord În cămară!			Vârtej lângă țarm În pană!						
						A apuca Așternut			
					Văgăună În cameră!				
			Măsuri la haine						
Pus în urmă Recapitu- lare									

Dezlegarea acestei integrame o găsiți în numărul următor!

RECOMANDĂRILE
NOASTRE– lectură, teatru,
film, internet

Lectură

Radu Mârza

Călători români privind
pe fereastra trenului.
O încercare de istorie
culturală (1830-1930)

„Aveți în față o carte alertă despre practici și reprezentări din primul veac de turism pe calea ferată. Merită să vă lăsați purtați în cadența ei, chiar dacă nu veți întâlni situații complicate, precum cele imaginate de Agatha Christie pe vremea când Rebreanu admira din cupeu frumusețile Italiei. Radu Mârza are darul de a vă captiva cu istorisirea sa, ca unul care gustă din plin ideea de a călători cu gândul în anii de glorie ai Orient-Expressului.” (Ovidiu Ghitta)

„Căutând referințe despre modul în care călătorul cu trenul vede peisajul, am descoperit că «drumul de fier» este o prezență nu foarte constantă în scrierile călătorilor, dar vie. În spatele unei simple relatări a unei călătorii cu trenul este o lume întreagă, formată din puțin peisaj și din mulți oameni, prinși într-o rețea complicată – și fascinantă – de relații sociale și culturale. Așa se văd lucrurile din tren și în tren. Astfel, șantierul inițial al cercetării s-a lărgit și, mergând pe urmele surselor, a primit noi întrebări de lucru: Ce vede călătorul de la fereastra trenului? Ce vede călătorul în tren și pe peronul gării? Ce face în tren, cum se simte, la ce se gândeste, ce observă și ce nu bagă în seamă?” (Radu Mârza)

Volumul a apărut în anul 2020, la Editura Polirom.

O VOCE ROMÂNEASCĂ

– viața și tradițiile românilor
din Ungaria

7 SEPTEMBRIE (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: De dor și drag – emisiune de muzică populară realizată de Zoe Fuicu (Radio Timișoara) 17.55: Încheiere

8 SEPTEMBRIE (Anca Becan)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Eu aleg România: Ascultă-ți muzica! 100 de melodii ale românilor 17.30: La ceas de taină – Gabriela Rusu Păsărin/Radio România 17.55: Încheiere

9 SEPTEMBRIE (Ștefan Crîsta)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri 17.20: Clubul suporterilor 17.55: Încheiere

10 SEPTEMBRIE (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Nota săptămânii semnată de Edda Illyés 17.20: Revista presei/Anca Becan 17.30: Reportaje, interviuri 17.55: Încheiere

11 SEPTEMBRIE (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.15: EU aleg România – Istoria românilor în 100 de momente esențiale 17.25: Izvorașul – Revistă de etnografie și folclor / Gabriela Rusu Păsărin, Radio România 17.55: Încheiere

12 SEPTEMBRIE (Anca Becan)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: File de calendar popular 16.30: Clubul suporterilor (reluare) 17.00: De dor și drag – emisiune de folclor realizată de Daniela Băcilă /Radio Timișoara 17.55: Încheiere

13 SEPTEMBRIE (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: „În lumea credinței” – emisiune religioasă ecumenică 17.00: Program retrospectiv 17.55: Încheiere

O VOCE ROMÂNEASCĂ –
EMISIUNE RADIOFONICĂ
ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Zilnic între orele 16.00–18.00 pe undele medii cu frecvențele de 873 kHz și 1188 kHz. Pe internet la adresa: <http://www.mediaklikk.hu> (în direct la „Élő műsor/Nemzetiségi rádió”) sau în arhivă la adresa <http://www.mediaklikk.hu/musor/roman>

Contact:

MTVA Studioul din Seghedin
6722, Blv. Kossuth Lajos nr. 29.
Tel.: +36-62/549-201; +36-62/333-766
e-mail: roman@radio.hu

Abonați-vă la
e-FOAIA
la prețul
de anul trecut!

„E-Foaia” este varianta electronică a „Foi” tipărite. Cititorii „E-Foi” vor avea avantajul că vor putea citi paginile revistei în color și cu o zi mai devreme decât ceilalți abonați. „E-Foaia” cuprinde și acele articole și fotografii, care în ediția online nu apar. „E-Foaia” este realizată în format PDF și poate fi citită cu programul gratuit Adobe Reader, cu ajutorul căruia puteți să căutați expresii sau conținuturi, dar puteți și printa toată revista.

Abonamente la „E-Foaia”:

3 luni – 1200 ft

6 luni – 2000 ft

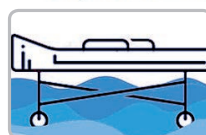
12 luni – 3500 ft

CUVÂNTUL SĂPTĂMÂNII

dexonline

Dicționare ale limbii române

BRANCARDĂ, brancarde, s.

f. Targă pentru transportat răniții sau bolnavii, formată de obicei dintr-o pânză întinsă, fixată de două bare de lemn sau de metal.

– Din fr. **brancard**.

UMOR

ecranul
nostru

miercuri, 9 septembrie, Duna TV, ora 7.20

miercuri, 9 septembrie, Duna World, ora 13.50

Cu o săptămână după începerea noului an școlar, programul românesc televizat vă oferă două subiecte legate de instituțiile noastre de învățământ. La Micherechi a avut loc înmânarea festivă a cheii grădiniței, care a primit numele de „Grădina fermecată”. După ce în luna martie s-a trecut la predarea online, la începutul noului an școlar, elevii școlii generale și liceului românesc din Jula au revenit în băncile școlare. Realizator: Tiberiu Boca

ADRESE UTILE

REPREZENTANȚE

Uniunea Culturală a Românilor
din Ungaria (UCRU)

5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8

Tel./fax: (+36-66) 463-079

Președinte: Marius Maghiaru

E-mail: uniuneaculturala@gmail.comWebsite: www.romanul.hu

Autoguvernarea pe Țară
a Românilor din Ungaria (AȚRU)

5700 Jula, str. Eminescu nr. 1

Tel./fax: (+36-66) 463-951

Președinte: Gheorghe Cozma

E-mail: atru@globonet.huWeb: www.atruroman.hu

MISIUNI DIPLOMATICE

Ambasada României

1146 Budapesta, str. Thököly nr. 72

Tel.: (+36-1) 384-8394

Telefon mobil de permanență:

(+36 30) 535 69 12

Vă rugăm să folosiți acest număr de telefon pentru a comunica situații deosebite (ex: accidente, decese, răniți, dispariții de persoane), care reclamă urgență - la acest număr de telefon nu se fac programări și nu se furnizează informații consulare.

Ambasador: Marius Lazurcă

Website: <http://budapesta.mae.ro/>E-mail: budapesta@mae.ro

Consulatul General al României

6720 Seghedin, str. Kelemen nr. 5

Tel./fax: (+36-62) 424-431,

(+36-62) 424-429

Telefon mobil de permanență:

(+36 30) 6777 980

Consul general: Daniel Banu

Website: <http://szeged.mae.ro>E-mail: szeged@mae.ro

Consulatul General al României

5700 Jula, str. Munkácsy nr. 12

Tel.: (+36-66) 465-130

Fax: (+36-66) 465-142

Telefon mobil de permanență:

(+36-30) 635-7181

Consul general:

Florin Trandafir Vasiloni

Website: <http://gyula.mae.ro/>E-mail: gyula@mae.ro

INSTITUȚII CULTURALE

Institutul Cultural al României
la Budapesta

1146 Budapesta, str. Izsó nr. 5

Tel.: (+36-1) 383-2693

Director: Simona Tănăsescu

E-mail: romankulturalis.intezet@upcmail.huWeb: www.icr.ro/budapesta

Institutul Cultural al României
la Budapesta – filiala Seghedin

6720 Seghedin, piața Dugonics nr. 2.

E-mail: szeged@icr.ro

Institutul de Cercetări
al Românilor din Ungaria

5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8

Tel./fax: (+36-66) 463-079

Director: dr. Maria Berényi

E-mail: romanintezet@gmail.comWeb: www.romanintezet.hu

Centrul de Documentare
și Informare al AȚRU

5700 Jula, str. Sáros nr. 17

Director: Mariana Negreu Vetró

E-mail: info@dokkozpontgyula.hu

Cei mai mici copii din Micherechi vor învăța în „Grădina Fermecată”

În ultima zi a lunii august, la Micherechi a avut loc festivitatea de inaugurare și înmânare a cheii Grădiniței de Naționalitate Românească „Grădina Fermecată”. Grădinița locală, la fel ca toate grădinițele din Ungaria, a aparținut până acum de Primăria locală, care însă începând cu anul școlar 2020/2021, pe baza dreptului acordat de Legea Naționalităților, a predat dreptul de administrare a grădiniței pentru Autogovernarea de Naționalitate Românească Locală. În acest sens, grădinița din Micherechi a devenit prima instituție preluată de către o autogovernare românească locală din Ungaria.

Odată cu schimbarea de proprietar, grădinița a primit și un nume nou, care a fost ales de către corpul educatoarelor. De la 1 septembrie 2020, grădinița din Micherechi poartă numele de „Grădina Fermecată” (Varázskert).

La festivitatea din curtea grădiniței au participat, alături de oficialități, și foarte mulți părinți și copii. Programul a decurs în limbile română și maghiară. Din partea Primăriei, viceprimarul *Zsolt Goron* a evocat cele mai importante investiții din ultimii câțiva ani în viața satului, cum ar fi canalizarea, asfaltarea drumurilor, modernizarea clădirii primăriei și a bibliotecii, construirea unei piețe noi și moderne, dar și modernizarea grădiniței care a fost îmbogățită cu panouri solare și cu noi jucării de curte. Viceprimarul a predat apoi cheia simbolică a grădiniței pentru *Margareta Tat*, președinta Autogovernării Românești din Micherechi. Aceasta a vorbit în primul rând despre responsabilitatea pe care o simte după schimbarea proprietarului grădiniței: „Pentru mine este o mare

responsabilitate această cheie pe care o țin în mână. Este o cheie, care totodată reprezintă aniversarea a 250 de ani a comunei, istoria de 60 de ani a grădiniței și viitorul comunității noastre. Baza unei comunități este familia, iar în centrul familiei cel mai important factor este: copilul. Acea comunitate, care construiește pentru copii, construiește viitorului – și evident că propriul viitor al ei”, a spus *Margareta Tat*, concluzionând: „Vă promit că Autogovernarea de Naționalitate Română a comunei noastre se va strădui ca să ducă mai departe cu demnitate această responsabilitate, ca munca noastră pe termen lung să pună bazele care ajută la întărirea identității române a generației viitoare.”

Președinta *Margareta Tat* a predat apoi cheia instituției pentru directoarea grădiniței, doamna *Florica Ruja*, care a subliniat rolul important pe care îl are grădinița din Micherechi în transmiterea limbii române și a tradițiilor românești pentru cei mai mici localnici în toți cei 60 de ani de la existența sa.

După programul copiilor, care s-au pregătit pentru eveniment cu cântece și dansuri românești, au luat cuvântul reprezentanți ai autorităților județene: *dr. Sípós Lajos*, șeful Oficiului de Administrație din Șercad și consilierul județean *Kónya István*. La festivitate a fost reprezentată și Ambasada României la Budapesta, prin domnul *Mihail Șotropa*, consilier diplomatic.

Inscripția cu noul nume al grădiniței a fost dezvelită de doamnele *Margareta Tat*, *Florica Ruja* și *Eva Bocsor Karancsi*, președinta Autogovernării Românești a Județului Bichiș. În amintirea momentului festiv, conducerea grădiniței a sădit un pom în curtea grădiniței. **E.Ș.**

**FOAIA
românească**

4 septembrie
2020

www.foaia.hu

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director, redactor-șef: **Eva Șimon**. Redactor, reporter: **Anca Liana Becan**. Tehnoredactor: **Ioan Nyisztor**. Editura și redacția: 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8., CP 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789, E-mail: foaia@foaia.hu, Editor responsabil: Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Schneider Nyomda Kft, 5700 Jula, str. Károly R. nr. 7. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Ciongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. Abonamentele pe anul 2020: 3 luni 1560 forinți; 6 luni 3120 forinți; 1 an 6240 forinți. Publicația apare cu sprijin de la Cancelaria Primului Ministru (Budapesta, Ungaria), acordat prin Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria, și de la Ministerul pentru Românii de Pretutindeni (București, România).